

Bakgrunn for utredningsprogram Øystadmarka solkraftverk

Søndre Land kommune i Innlandet fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Energeia Øystadmarka AS
Referanse	202212255-27
Dato	19.12.2022
Ansvarlig	Svein Grotli Skogen
Saksbehandler	Jo Arne Marvik

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

1	INNLEDNING	1
1.1	TILTAKET	1
2	NVES BEHANDLING AV MELDINGEN.....	2
2.1	HØRING	2
2.2	INNKOMNE MERKNADER OG KOMMENTAR FRA TILTAKSHAVER	2
3	NVES VURDERING AV KRAV TIL UTREDNINGER	2
3.1	PROSESS OG METODE.....	2
3.1.1	<i>Generelt om konsekvensutredning</i>	<i>2</i>
3.1.2	<i>Generelt om avbøtende tiltak</i>	<i>3</i>
3.2	BESKRIVELSE AV TILTAKET.....	3
3.2.1	<i>Nettilknytning</i>	<i>4</i>
3.3	BESKRIVELSE AV FORHOLDET TIL ANDRE PLANER OG ANNET LOVVERK	4
3.4	NATURFARE	5
3.5	SAMFUNNSSIKKERHET	5
3.6	TILTAKETS VIRKNING FOR MILJØ OG SAMFUNN.....	5
3.6.1	<i>Landskap og visuelle virkninger</i>	<i>5</i>
3.6.2	<i>Kulturminner og kulturmiljøer.....</i>	<i>6</i>
3.6.3	<i>Friluftsliv og ferdsel.....</i>	<i>6</i>
3.6.4	<i>Naturmangfold</i>	<i>7</i>
3.6.5	<i>Nærings- og samfunnsinteresser</i>	<i>8</i>
4	OPPSUMMERING	10
	VEDLEGG A – SAMMENFATNING AV HØRINGSUTTALELSER	11

1 Innledning

I dette notatet presenterer NVE bakgrunnen for et utredningsprogram som i dag er fastsatt for Øystadmarka solkraftverk. Bakgrunnsnotatet inneholder NVEs vurderinger og innkomne merknader og tar utgangspunkt i meldingen fra Energeia Øystadmarka AS (EØAS) lagt frem 17.06.2022. Utredningsprogrammet er utformet som et eget brev av i dag, NVE ref. 202212255-28 og skal leses i sammenheng med dette notatet.

Per i dag er det ikke fastsatt krav til melding for solkraftverk i medhold av forskrift om konsekvensutredninger; [Forskrift om konsekvensutredninger - Lovdata](#).

Uten et formelt krav til melding har NVE ikke juridisk grunnlag for å fastsette konsekvensutredningsprogram (KU-program) for solkraftverk. EØAS er klar over dette og har frivillig fremlagt en melding med utkast til KU-program, for å legge et best mulig grunnlag for konsekvensutredninger i saken.

1.1 Tiltaket

NVE mottok 17.06.2022 melding fra EØAS om det planlagte solkraftverket i Øystadmarka. En melding er et tidlig varsel om et mulig energiprojekt, i dette tilfellet et solkraftverk. Formålet med meldingen er både en tidlig varsel og å legge grunnlaget for hvilke virkninger som utredes før EØAS søker konsesjon i samsvar med energiloven for prosjektet. Meldingen inneholder en beskrivelse av prosjektet og et forslag til hva som skal utredes. Øystadmarka solkraftverk er planlagt med en installert effekt på anslagsvis 100-200 MWp. Planområdet er omtrent 3400 dekar. Området består i hovedsak av

skog og myr. Det arealet som planlegges direkte berørt av solkraftverket utgjør omtrent 1700 dekar. Tiltaket er meldt med flere alternativ for nettilknytning.

Meldingen inneholder også en tidlig varsling om nydyrking av det samme området på 1700 dekar. Dette planlegges å bli gjort om fra skog til grasproduksjon og innmarksbeite. EØAS opplyser om at kommunen er én av tre grunneiere i Øystadmarka solkraftverk. De skriver at det derfor vil gjøres en vurdering i forbindelse med konsekvensutredningen i hvilken grad gjeldende delegasjonsregler etter jordloven forhindrer kommunen fra å behandle sakene selv. EØAS forventer at det vil være Statsforvalteren i Innlandet som vurderer deling, omdisponering og nydyrking for kommunens areal, mens kommunen gjør dette for private grunneieres areal.

Meldingen med forslag til KU-program er tilgjengelig på NVEs eget nettsted for denne konkrete saken; <https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=8858&type=A-8>.

2 NVEs behandling av meldingen

2.1 Høring

NVE sendte meldingen på høring i brev av 19.08.2022, med frist for merknader satt til 15.10.2022. Søndre Land kommune fikk utvidet frist til 31.10.2022. Høringen av meldingen ble kunngjort med to innrykk i Oppland Arbeiderblad og Norsk Lysingsblad. I samråd med Søndre Land kommune har NVE kommet frem til at det ikke er nødvendig å gjennomføre møte med kommunale og regionale myndigheter og folkemøte i saken tilknyttet melding. Dette vil bli gjennomført dersom det fremlegges en søknad med konsekvensutredning for tiltaket.

2.2 Innkomne merknader og kommentar fra tiltakshaver

NVE mottok totalt 13 høringsuttalelser til meldingen. Uttalelsene er sammenfattet i vedlegg A.

De viktigste innspillene til KU-programmet knyttes til utredning av virkninger for friluftsliv og jakt, landbruk, naturmangfold, klima og av omlegging fra skog til beiteland. I tillegg stilles det spørsmål om nettilknytning og verdien av arealet som landbruksmessig produksjonsgrunnlag.

Vi har sendt innkomne merknader til EØAS for kommentar. I en e-post av 10.11.2022 svarer EØAS at innkomne merknader etter deres vurdering er relevante og at de forventer at disse hensyntas i utarbeidelsen av KU-programmet.

3 NVEs vurdering av krav til utredninger

Utredningsprogrammet er spesifisert i et eget brev av i dag (NVE ref. 202212255-28), og er en arbeidsbeskrivelse på det NVE mener må utredes før det kan søkes om konsesjon etter energiloven. KU-program dekker utredningskravene som normalt kreves i samsvar med forskrift om konsekvensutredninger og energiloven.

NVE har gjennom høring av forslaget til KU-program mottatt innspill til utredninger som ønskes gjennomført. Vi vil følgende presentere KU-programmet tematisk.

3.1 Prosess og metode

3.1.1 Generelt om konsekvensutredning

I utredningsprogrammet anbefaler NVE at det brukes standard metodikk, som Miljødirektoratets veileder M-1941/2020 [Konsekvensutredninger for klima og miljø](#). Vi viser også til oversikt i Miljødirektoratets veileder M-1324/2019 [Konsekvensutredninger: anerkjent metodikk og databaser for innlegging av data](#).

EØAS skal kort redegjøre for metoder og datagrunnlag som er benyttet i utredningene. De skal også opplyse om eventuelle problemer i innsamlingen av data, eller ved metoder som er brukt i utredningsarbeidet. Bakgrunnen for dette er å sikre at utredningene er av tilfredsstillende kvalitet og mest mulig etterprøvbare. Vi forutsetter at EØAS samordner fagutredninger som utfyller hverandre, eller som må sees i sammenheng for å kunne belyse konsekvensene, eksempelvis landskap og friluftsliv.

NVE ber EØAS vurdere å opprette en samrådsgruppe i arbeidet med konsekvensutredningen. Formålet med dette er å hente inn lokal kunnskap tilknyttet tema som visualisering, friluftsliv og landskaps- og naturverdier. Relevante deltakere i en samrådsgruppe kan være lokale interesseorganisasjoner, naboer, og representanter fra Søndre Land kommune.

3.1.2 Generelt om avbøtende tiltak

I innkomne merknader har NVE mottatt en rekke innspill til avbøtende tiltak, i hovedsak tilknyttet ferdsel, friluftsliv, vilt, beitedyr mv. I KU-programmet har vi satt et generelt krav om at avbøtende tiltak skal vurderes for alle relevante tema. Enkelte avbøtende tiltak kan ha positive virkninger for ett tema, men negative virkninger for et annet. Eksempelvis kan kamuflerende tiltak redusere de visuelle virkningene av kraftledninger, men samtidig gjøre ledningene mindre synlige for luftfart og fugl. Alle virkninger av foreslåtte avbøtende tiltak skal derfor vurderes.

3.2 Beskrivelse av tiltaket

EØAS har fremlagt en melding om Øystadmarka solkraftverk og innmarksbeite. Prosjektet innebærer en etablering av solkraftverk og landbruksvirksomhet på samme landareal. Solkraftverket vil etter planen bestå av omtrent 224 000 solcellepaneler. Disse vil være installert på bevegelige rotasjonsstrukturer som følger sola. Strukturene vil ha en høyde på omtrent 2,5 meter over bakken. EØAS regner med at installert effekt på solkraftverket vil være mellom 100 og 200 MWp. Peak-begrepet viser til den maksimale effekten solkraftverket kan ha innenfor området avsatt til kraftproduksjon. I meldingen legger de til grunn et prosjekt på 150 MWp. Planområdet er eid av tre grunneiere, hvorav Søndre Land kommune er én av dem. Videre står det at eiendommenes samlede areal er på omtrent 5000 dekar, men at området som tiltakshaver kommer til å leie fra grunneierne vil utgjøre omtrent 3400 dekar. På grunn av myr og annet krevende terreng forventer tiltakshaver at kun 1700 dekar vil la seg utnytte til solkraftverk. Dette området vil etter planen bli inngjerdet. EØAS skriver at planområdet er et skogsområde, hvor deler er produktiv skog og har vært drevet med flatehogst.

Gjennom høringsrunden har vi mottatt flere generelle merknader om tiltaket. Søndre Land kommune er positive til tiltaket, men ber om at arealfordelingen mellom skog og jordbruksareal kvantifiseres. Statsforvalteren i Innlandet mener at det er uheldig om store nye utmarksareal tas i bruk til solkraftverk. Jaktfelt sone 1 Søndre Land Viltlag foreslår å etablere solkraftverket på et annet nærliggende areal.

NVE har i KU-programmet satt flere krav til beskrivelse av tiltaket, blant annet en begrunnelse på hvorfor tiltaket ønskes på den valgte lokaliteten. Vi legger til grunn at utredningene tar utgangspunkt i et konkret tiltak med en maksimal mulig effekt (MWp) innenfor de arealene som er avsatt til solkraftverket. EØAS skal beskrive hele tiltaket slik det er planlagt bygget, inkludert nødvendige baneanlegg som batterier, nettilknytning, transformator, veier, gjerder med konkrete byggehøyder, utforming osv. Hele tiltaket skal vises på kart av god kvalitet. EØAS skal også redegjøre for om alternative utbyggingsløsninger for solkraftverket kan være aktuelle.

Det skal redegjøres for hovedtrekkene i hvordan selve anleggsarbeidet gjennomføres, herunder transport og logistikk. Dette gjelder for eksempel behovet for motorisert transport i utmark, nybygging av veier mv. Permanent og midlertidig arealbruk skal beskrives i søknaden og vises på kart av god kvalitet.

3.2.1 Nettilknytning

EØAS skriver at det er flere regionale distribusjonsnett og transmisjonsnett i nærheten av planområdet. Tiltakshaver har fremlagt tre ulike alternativ for nettilknytning.

NVE har mottatt flere merknader om solkraftverkets produksjonskapasitet og tilknytning til nettet. Tiltakshaver opererer foreløpig med et stort spenn når det gjelder planlagt installert effekt på solkraftverket. Elvia skriver at endelig installert effekt fra solkraftverket vil være avgjørende for hva slags nettløsning som er gunstig. De mener at det med kraftproduksjon av denne størrelsen er viktig at tiltakshaver gjennomfører nettanalyser av hvordan solkraftverket vil påvirke kraftsystemet, både under normal drift og i feilsituasjoner. Elvia skriver at tiltakshaver bør hente inn erfaringsdata fra lignende prosjekter som belyser hvordan solkraft påvirker spenningsforhold og andre relevante tema. Dette mener de må spesifiseres som et punkt i utredningsprogrammet.

Elvia opplyser om at nettkapasiteten i området som helhet er anstrengt og at dette spesielt gjelder begrensninger i transformeringskapasiteten mellom transmisjonsnettet og regionalnettet. Dette mener de må avklares. Hvis det skulle være behov for endringer i regionalnettet skriver Elvia at dette må komme frem i konsekvensutredningen. De skriver også at uklarheter med hensyn til funksjonskrav må drøftes med systemansvarlig.

Statnett opplyser om at nærmeste transformatorstasjon til transmisjonsnettet vil være Vardal stasjon, og at det her er liten eller ingen ledig kapasitet for ny produksjon. Statnett skriver at de planlegger å fornye denne stasjonen og forventer at denne settes i drift i 2026, avhengig av når de får konsesjon. De påpeker også at EØAS ønsker å søke konsesjon for anlegg for midlertidig lagring av elektrisk energi ved bruk av batteri. Statnett mener tiltakshaver må vurdere hva slags betydning dette har for nettilknytning.

NVE har satt en rekke krav til utredning av alternativene for nettilknytning, der en systemteknisk sammenligning mellom alternativene skal beskrives. NVE forutsetter at Elvia og Statnett involveres i utredningene. Det skal hentes inn erfaringsdata fra tilsvarende tiltak som belyser hvordan solkraftverket vil påvirke kraftsystemet, og det skal utredes hva slags betydning mellomlagring av energi ved bruk av batteri har for nettilknytning og kraftsystem.

3.3 Beskrivelse av forholdet til andre planer og annet lovverk

Prosjektet EØAS planlegger å søke konsesjon for innebærer to separate tiltak som begge krever konsekvensutredning. Det ene er bygging og drift av et solkraftverk. Det andre er nydyrking av ca. 1700 dekar skog til grasproduksjon og innmarksbeite. EØAS skriver at de vil opprettholde tomtens regulering i kommunens arealplan som LNF-område og dermed ikke søke om omregulering.

Enkelte høringsparter har stilt spørsmål til hvordan tiltaket samsvarer med andre nasjonale og regionale planer og lovverk. Statsforvalteren i Innlandet skriver at de forstår det slik at nydyrking av området skal behandles som en egen sak og at idet området eventuelt er nydyrket, vil etablering av solkraftverket skje på dyrket mark. De betegner dette som problematisk og mener en slik arealbruk må vurderes om å være i tråd med Norges jordvernpolitikk. Søndre Land og Fluberg skogeierlag og Viken Skog SA mener det primære formålet for tiltaket er kraftproduksjon og stiller spørsmål til at tiltakshaver ikke vil trenge omregulering. De ber videre om at tiltaket for produktiv skog utredes og ses opp mot nasjonale og regionale føringer som omhandler skogvern. De viser til føringer på at avskoging og nedbygging av skog skal begrenses så mye som mulig, herunder det som står om avskoging i regjeringens «Hurdalsplattform» og tiltaksplan for skog- og tresektoren i Innlandet med navn «Skogen – Innlandets grønne gull» utgitt av Statsforvalteren i Innlandet og Innlandet fylkeskommune.

NVE konstaterer at det er Søndre Land kommune og Statsforvalteren i Innlandet som er myndighet når det gjelder nydyrking og omlegging fra skogbruk til grasproduksjon og innmarksbeite av det aktuelle området. NVE har fastsatt i KU-programmet at EØAS må beskrive hvordan tiltaket

samsvarer, eventuelt ikke samsvarer, med kommunale, regionale og/eller nasjonale planer. Vi mener at KU-programmet som utarbeides i forbindelse med denne høringen kan utgjøre et godt kunnskapsgrunnlag for kommunen og statsforvalter når det gjelder tiltaket om nydyrking og omlegging fra skog til grasproduksjon og innmarksbeite.

3.4 Naturfare

Den aktuelle tomten for solkraftverket er avgrenset i øst av Gåstjern og Lausgardselva. NVE har fastsatt en rekke krav i KU-program når det gjelder risiko for, og konsekvenser av, naturskade på anlegget. Det skal vurderes om naturfarer som flom, skred og overvann kan medføre fare for anlegget, og om tiltaket kan medføre forhøyet risiko for folk og samfunn tilknyttet naturfare. NVE vil kreve at det utarbeides et faresonekart som viser utbredelse av flomhendelser med årlig sannsynlighet på 1/200. For skred har NVE satt krav om at det utarbeides et faresonekart som viser utbredelse av skredhendelser med årlig sannsynlighet på 1/1000.

3.5 Samfunnssikkerhet

NVE har satt krav om at det skal utredes om anlegget, eller skade på anlegget, kan utgjøre en sikkerhetsrisiko for samfunn eller miljø. Mulige uønskede hendelser skal identifiseres. Videre skal virkninger av mulige hendelser for anleggets evne til å produsere energi samt virkninger for omgivelser vurderes. NVE vil kreve at komponenter med høyest brannrisiko kartlegges og at konsekvensreducerende tiltak beskrives.

3.6 Tiltakets virkning for miljø og samfunn

3.6.1 Landskap og visuelle virkninger

EØAS skriver i meldingen at de i forbindelse med konsekvensutredningen vil foreta en 3D-simulering av området. Dette vil gjøre det mulig å danne seg et bilde av hvordan inngrepet ser ut fra forskjellige vinkler.

Enkelte høringsparter har kommet med merknader knyttet til utredning av visuelle virkninger. Statsforvalteren viser til Norges ratifisering av den europeiske landskapskonvensjonen og understreker at vektlegging av virkningene for miljø og landskap er viktig i alle tiltak. De forventer at det settes krav om visualiseringer som viser nær- og fjernvirkning av planlagt utbygging i KU-programmet. Søndre Land kommune skriver at de ønsker en utredning og visualisering av barrierevirkningen av tiltaket. De ønsker at visualiseringen skal dekke et område fra Randsfjorden til de pågående planene om et nærliggende solkraftverk i Seval skog.

NVE konstaterer at et solkraftverk, med nettilknytning og eventuelle baneanlegg, er arealmessige store anlegg som fra enkelte ståsted kan medføre vesentlige visuelle virkninger. Videre kan flere solkraftverk i samme området gi en samlet virkning for landskapet. NVE vil kreve at landskap og landskapsverdier i plan- og influensområdet beskrives og at det vurderes hvordan tiltaket kan påvirke disse landskapsverdiene visuelt. Det skal utarbeides visualiseringer som illustrerer tiltakets visuelle virkninger fra relevante ståsted, og som illustrerer både anleggs- og driftsfase. Med tiltaket menes solkraftverket, nettilknytning, batterier, bygg, transformatorstasjoner, veier, gjerder, areal for mellomlagring av komponenter eller masser og andre permanente baneanlegg som er nødvendige for gjennomføring av tiltaket. Dersom tiltaket medfører innstrålingssoner rundt selve solkraftverket, skal også dette presenteres i visualiseringen. Med innstrålingssoner menes skog som må hugges eller andre arealmessige inngrep som må utføres rundt solkraftverket.

NVE konstaterer at det foreligger planer om til sammen fire solkraftverk innenfor en radius på anslagsvis 10 kilometer. I KU-programmet ber vi tiltakshaver om å inkludere relevante kjente utbyggingsplaner i en overordnet visualisering av tiltaket. Formålet med dette er å få kjennskap til hvordan landskapet kan se ut ved en eventuell idriftsettelse av andre tiltak og for å vurdere samlede

virksomheter på et større område. Visualiseringsstøtsted velges etter samråd med Søndre Land kommune og en eventuell samrådsgruppe.

3.6.2 Kulturminner og kulturmiljøer

Ifølge Innlandet fylkeskommune er det ingen opplysninger om automatisk fredede kulturminner i planområdet. Dette forklares med at det ikke er gjennomført kulturminneregistreringer i området. Fylkeskommunen påpeker at det ikke er uvanlig å finne kulturminner tilknyttet utmarksbruk i skogsområder nær jordbruksområder. Videre skriver de følgende:

Øystadseter ligger nord i området. Seterstølen og kulturmiljø rundt denne setra bør ligge mest mulig uberørt. Solkraftverket bør ligge i tilstrekkelig avstand til seterstølen. Det kan være rydningsrøysler etter gammelt marginalt jordbruk i området. To førreformatoriske rydningsrøyslokaliteter er registrert i nærområdene. Det nærmeste ligger på Fremstadhøgda (id 9528) bare ca. 550 m vest for tiltaksområdet. Det andre automatisk freda førreformatoriske rydningsrøysfelt ligger på gården Hævop (id 213593), 3,6 km mot nordvest.

Andre vanlige kulturminner tilknyttet utmarka er kullgroper, kullmiler, jernvinneanlegg, tjæremiler, fangstgroper m.m. Det kan ikke utelukkes at disse skjuler seg i utmarka i tiltaksområdet.

Fra nyere tid har kommunen registrert et krigsminne i form av et flyslipp på Innersetmyra (id 270559) i øst, Hasvaldammen (id 270224), et teknisk industrielt kulturminne i sørvest, og en slåtteng med løe (id 270209) rett vest.

I KU-programmet har NVE satt krav om at kulturminner og kulturmiljø i plan- og influensområdet skal beskrives og vises på kart. Kulturminner og kulturmiljø skal vurderes og det skal utarbeides et verdikart. Øystadsetra fremheves spesielt i denne sammenheng. Vi forutsetter at det gjennomføres kulturminneregistreringer i henhold til kulturminnemyndighetenes regelverk, og at det avklares med kulturminnemyndigheter om det under konsekvensutredningen må gjennomføres § 9- undersøkelser, jf. kulturminneloven.

3.6.3 Friluftsliv og ferdsel

Flere høringsparter påpeker krav til utredning av virkninger for jakt, friluftsliv og ferdsel. Inngjerding og hindervirkninger for folk og dyr blir fremhevet, særlig virkningene dette vil ha for jakt.

Statsforvalteren skriver at det går en merket fotrute innenfor planområdet og at deler av denne kan bli påvirket av tiltaket. Søndre Land kommune mener at en bør vurdere buffersoner rundt anlegget for å ta vare på eksisterende stier og fortsatt adkomst og bruk av Veltevollen, som er et lokalt samlingsted. Fylkeskommunen støtter at tap av jaktmuligheter utredes og viser til at dette har flere aspekter ved seg.

Søndre Land Viltlag skriver at de er negative til omfanget av det planlagte tiltaket. Det påpekes spesielt at jaktområder blir oppdelt og at dette vil skape utfordringer for generell jakt og ferdsel, i tillegg til at trekkutene til storvilt som elg og hjort vil bli forstyrret med etablering av solkraftverket. Vidar Sveen m/fam skriver at de vil miste opparbeidede løyper for kjøring med heste- og hundespann som de har brukt og vedlikeholdt i det aktuelle planområdet.

NVE har satt krav i utredningsprogrammet om at kartlagte friluftslivsområder og andre viktige turstier i plan- og influensområdet skal beskrives og vises på kart. Dagens bruk av området, herunder jakt og fiske, skal beskrives. I denne sammenheng fremheves særlig opparbeidede løyper for heste- og hundespann, en merket fotrute innenfor planområdet og samlingsstedet Veltevollen. Tiltakets virkninger for friluftslivsområder og dagens bruk av områdene skal vurderes.

3.6.4 Naturmangfold

En rekke høringsparter har merknader til utredning av virkninger for naturmangfold. Innlandet fylkeskommune skriver at de forventer at vurderinger etter naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn i konsekvensutredningen og at utbygging ikke skal skje på bekostning av viktige naturverdier.

Naturtyper og vegetasjon

Statsforvalteren viser til at det fra før er utført registreringer av naturmangfold etter to metodikker i planområdet. Etter NiN-metodikken er naturtypen i og langsmed planområdet i 2021 registrert som rik gransumpskog (EN) med lav kvalitet. Etter DN-håndbok 13-metodikken er det i 2019 registrert rik sump- og kildeskog med utformingen rikere gransumpskog. Denne er verdsatt som viktig (B). De skriver videre at det er uheldig å bygge ned eller påvirke rødlistede naturtyper negativt og ber om at det tas hensyn til de registrerte naturtypene. Statsforvalteren påpeker også at det er registrert flere rødlistede arter inne i planområdet. De skriver at en del av artene er tilknyttet eldre skog og noen av dem har begrenset utbredelse, i tillegg til at flere av artene er sensitive for avskoging og grøfting. Arter som nevnes er huldretorvmose (EN), veikstarr (VU), bakkestarr (NT), skogjamne (NT), gubbeskjegg (NT) og spikeskjegg (NT).

Statsforvalteren mener at det må tas hensyn til myrarealer, at man unngår å påvirke dem negativt og at vannhusholdningen holdes intakt. De mener inngrep i torvdannende myr bør unngås og viser til nydyrkingsforskriften som sier det er forbudt å nydyrke på myr. Innlandet fylkeskommune skriver at virkninger av nydyrking og etablering av solkraftverk i nærhet av myrområdene må utredes, da dette kan ha en påvirkning på andre arter og på området som helhet.

Statsforvalteren påpeker at den fremmede arten hagelupin er registrert langsmed Skjølaasvegen og ber om at tiltaket unngår spredning av denne. Mattilsynet skriver at lov om plantehelse stiller krav om at det må tas hensyn til plantehelse og spredning av planteskadegjørere. Dette gjelder særlig i forbindelse med anleggsarbeid og flytting av masser.

Søndre Land kommune viser til tiltakshavers planer om å etablere blomstereng i randsonene til arealet og ber om at det utredes bruk av stedegen flora som alternativ til tilsåing som blomstereng.

Fugl

Statsforvalteren nevner at det er registrert hønschauk (VU) i planområdet. Birdlife Oppland skriver at de nordøstre delene av planområdet, mellom Fv. 247 og Gåssjøen, er en del av et meget viktig fugleområde, spesielt for vannfugl. De skriver at det langs utløpselva mot Sevalstjern har vært hekkebestand av den utrydningstruede vierspurven og at det ikke kan utelukkes at det fremdeles finnes forekomst. De viser videre til funn av minst elleve andre utrydningstruede fuglearter i dette området, hvorav flere av disse er blitt påvist hekkende. Birdlife Oppland ber om at området mellom Fv. 247 og Gåstjern forblir fri for inngrep og dermed holdes utenom de planene som er lagt frem.

Dyr, fisk og andre arter

Innlandet fylkeskommune skriver at det er viktig å vurdere om tiltaket også får vesentlig innvirkning på ikke-truede, høstbare arter. Flere høringsparter er bekymret for virkningene tiltaket vil ha for trekk av spesielt storvilt. Fylkeskommunen har ikke kjennskap til viktige beite- og trekkområder for hjortevilt i arealene som er foreslått, men de antar at det kan være noe vilttrekk gjennom planområdet. Fylkeskommunen mener at konsekvenser for tap av leveområder og eventuelle barrierer for trekk må utredes.

Søndre Land Viltlag påpeker at trekkrutene til elg og hjort vil bli forstyrret ved en etablering av solkraftverket. Jaktfelt sone 1 Søndre Land Viltlag skriver at et titalls krysningspunkt for storvilt over Lausgardselva vil bli sperret.

NVEs vurdering av naturmangfold

NVE viser til Artsdatabankens økologiske grunnkart og konstaterer at deler av planområdet består av kalkrik grunn, og at det er registrert en rekke arter som kan tyde på høyt biologisk mangfold i

planområdet. Vi konstaterer også at det er områder i nærheten av planområdet som er definert som geologisk arv i databasen til Norges geologiske undersøkelse (NGU).

Vi har i utredningsprogrammet satt krav om det gjøres tematiske utredninger for naturtyper og vegetasjon, fugl, dyr, fisk og andre arter i tillegg til store sammenhengende naturområder. Utredningene skal redegjøre for tiltakets forventede virkninger for truede og sårbare arter. NVE vil kreve at virkningene av planering og eventuell drenering i tiltaksområdet og tilstøtende areal utredes. Potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av rødlistede og forvaltningsprioriterte arter i plan- og influensområdet skal vurderes. Områdets egnethet for etablering av blomstereng og /eller slåtteeng skal utredes og vises på kart. Det skal også vurderes om andre dyr, fisk og arter kan bli vesentlig berørt av tiltaket, herunder høstbare arter. Områdets økologiske funksjonsområde for truede og sårbare arter samt hjortevilt skal beskrives.

NVE har fastsatt at tiltakshaver skal identifisere og beskrive områder i plan- og influensområdet som er definert som geologisk arv. Virkningene av tiltaket på disse områdene skal vurderes, og tiltak som kan redusere eventuelle negative virkninger i anleggs- og driftsfase skal beskrives. Kalkrike områder skal sees i sammenheng med utredning av naturtyper og vegetasjon.

Tiltakshaver skal i utredningen redegjøre for om tiltaket, sammen med andre planer om solkraftverk eller andre kjente tiltak, kan påvirke forvaltningsmålene for en eller flere truede eller prioriterte arter og/eller verdifulle, truede eller utvalgte naturtyper, jf. Naturmangfoldlovens § 10 om samlet belastning.

3.6.5 Nærings- og samfunnsinteresser

Landbruk og lokalt næringsliv

Landbruksvirksomheten på Øystadmarka er planlagt gjennom en etablering og nydyrking av ca. 1700 dekar til grasproduksjon og innmarksbeite. EØAS skriver i meldingen at planområdet ligger i skog, at det er et dyrkbart areal og at de vil opprettholde tomtens regulering som LNF-område. Videre kommer det frem at den delen av eiendommene som ikke nydyrkes fortsatt vil kunne benyttes som utmarksbeite. Det innebærer at den delen av området som solkraftverket ikke legger beslag på, ikke blir gjerdet inn, og at fri ferdsel her vil være mulig.

I NVEs høring av meldingen er det fremlagt en rekke merknader tilknyttet omlegging fra skog til grasproduksjon og innmarksbeite. Statsforvalteren skriver at solkraftverket er tenkt etablert i et skogsområde hvor det er flere som har beiterett, noen av disse med storfe og ber om at konsekvensene for de som har beiterett blir vurdert nærmere. Søndre Land kommune spør om hva slags kvalitet på jordsmonnet en kan forvente etter planlagt nydyrkingsmetode.

Søndre Land kommune etterspør utredning av omdisponering av areal fra skog til innmark/beite og virkninger av tapt areal. Søndre Land og Fluberg skogeierlag og Viken Skog SA ber om at utredningen vurderer hvordan anlegget vil påvirke verdiskaping og sysselsetting for skogbruk. De ber også om at avskoging vurderes ut fra konsekvensene dette kan få for årlig hogstkvantum samt andre områder som inngår i EUs skog- og arealbruksregelverk (LULUCF).

Naturvernforbundet ber om klargjøring for behovet for innmarksbeite i regionen. De mener at en må vurdere om ustrakt utbygging av kombinasjonsbruk av solkraftverk og innmarksbeite kan føre til fortrengning av sauehold der det er færre muligheter for å drive lønnsomt jordbruk.

NVE har satt krav i utredningsprogrammet om at det skal beskrives hvordan tiltaket kan påvirke økonomien i berørt kommune, herunder sysselsetting og verdiskaping lokalt og regionalt. Dette skal beskrives både for anleggs- og driftsfasen. Virkninger for skogbruk fremheves i denne sammenheng. Landbruksaktivitet som blir berørt av anlegget skal beskrives, herunder dagens beiterettigheter i planområdet og behovet for innmarksbeite i regionen. EØAS skal også utrede områdets egnethet for

oppdyrking til fulldyrket mark og forventet kvalitet på jordsmonn etter planlagt nydyrkingsmetode. I tillegg skal konsekvensene av avskoging vurderes i henhold til EUs skog og arealbruksregelverk.

NVE konstaterer at det er Søndre Land kommune og Statsforvalteren i Innlandet som er myndighet når det gjelder omlegging og nydyrking fra skogbruk til grasproduksjon og innmarksbeite av planområdet. Når nydyrkingstiltak berører et område større enn 50 dekar krever forskrift om konsekvensutredning § 8 b. at tiltaket skal konsekvensutredes. NVE mener KU-programmet som utarbeides i forbindelse med denne høringen kan utgjøre et godt beslutningsgrunnlag for kommune og statsforvalter til behandling av søknad om nydyrking.

Klimavirkninger

EØAS skriver i meldingen at den planlagte driftsformen på Øystadmarka kan gi en positiv klimaeffekt. De vedgår at det er usikkerhet knyttet til disse beregningene.

Flere høringsparter har påpekt at tiltakets klimavirkninger må utredes nærmere. Det pekes da spesielt på virkningen av at arealet omdisponeres. Flere høringsparter mener det må utredes for klimavirkninger av solkraftverket og den planlagte omleggingen fra skogbruk til grasproduksjon og innmarksbeite. Fylkeskommunen foreslår at Miljødirektoratets beregningsverktøy benyttes og viser til malen ved navn «arealbruksendringer». Naturvernforbundet ber om at klimautslipp fra avskoging og anleggsfasen, i tillegg til materialutvinning og produksjonsprosesser tilknyttet solcellepanelene, blir tatt med i et slikt klimaregnskap.

NVE har satt krav om at det skal gis et generelt anslag over klimanytten av tiltaket i et energisystem-perspektiv. Anslaget skal inkludere anleggsfase og produksjonen av solcellepaneler og annen nødvendig installasjon. Klimavirkninger av inngrep i myrområder og sumpskog, og eventuell drenering i tiltaksområdet og tilstøtende areal, skal vurderes.

Tekniske anlegg, kommunikasjonssystemer og annen infrastruktur

Innlandet Fylkeskommune skriver at de forutsetter at det gjøres tilstrekkelige trafikale og trafikksikkerhetsmessige vurderinger i forbindelse med fylkesvegnettet. Det må også vurderes hvordan utbygging og omdisponering av areal kan påvirke avrenning til fylkesvegen, og om det vil være behov for utbedring og drenering under og langs fylkesveg.

NVE har i utredningsprogrammet satt krav om at det gjøres trafikale og trafikksikkerhetsmessige vurderinger knyttet til fylkesvegnettet. Det skal vurderes hvordan utbygging og omdisponering av arealer kan påvirke avrenning til fylkesvegen. Tiltakets virkninger for annen eksisterende og planlagt infrastruktur skal vurderes.

Mineralressurser

NVE konstaterer at utbygging av solkraftverk kan påvirke nåværende og fremtidig utvinning av mineralressurser ved at solkraftverkene båndlegger areal. NVE har satt krav om at tiltakshaver skal beskrive og vise på kart alle registrerte mineralforekomster i plan- og influensområdet. Eventuelle virkninger for fremtidig utvinning av mineralforekomster skal vurderes.

Forurensing

Mattilsynet viser til drikkevannsforskriften og skriver at dersom det er drikkevannskilder i området, så må disse kartlegges og hensyntas. Er området nedslagsfelt til drikkevannskilder, må aktiviteten i området må ta hensyn til dette. De legger til at dersom det er vann eller vassdrag i området som ved endringer kan føre til spredning av sykdommer, må dette kartlegges. Innlandet fylkeskommune skriver at de savner en utredning på hvordan tiltaket vil påvirke vassdrag mer generelt.

NVE har i utredningsprogrammet satt en rekke krav knyttet til forurensing og andre virkninger for vassdrag. Tiltakshaver skal kartfeste inngrep som kommer i berøring i vassdrag. Dette inkluderer også fjerning av kantvegetasjon. Tiltakets virkninger for vassdrag, myrer/våtmarksområder, grunnvann og drikkevanns- og reservedrikkevannskilder med tilhørende nedbørsfelt skal vurderes. Dersom det er fare for at anlegget kommer i konflikt med drikkevanns- eller reservedrikkevannskilder, skal

avbøtende tiltak beskrives. Mulige kilder til forurensing fra anleggene skal beskrives, hvor også sannsynlighet for forurensing vurderes.

NVE har satt en rekke krav til utredning av støy. Det skal vurderes om solkraftverket kan påvirke støyfølsom bebyggelse i anleggs- og driftsfase. Det skal utarbeides et støysonekart i henhold til retningslinjene og grenseverdiene for industristøy. I tillegg skal støy fra kraftledning og transformatorstasjon vurderes. Eventuell sumstøy fra flere støykilder skal beregnes.

Folkehelse

NVE konstaterer at solkraftverk kan tenkes å ha betydning for befolkningens helse dersom anleggene båndlegger områder brukt til friluftsliv og jakt, eller dersom anlegget medfører virkninger for støy. Summen av flere påvirkningsfaktorer kan også påvirke attraktivitet og kvalitet på området og nærmiljø mv. NVE har satt krav om tiltakshaver skal vurdere virkningene tiltaket har for befolkningens helse, basert på de aktuelle tematiske vurderingene. Videre skal summen av flere påvirkningsfaktorer vurderes. Tiltakshaver bør avklare med kommunen eventuelle behov for vurderinger av virkninger for folkehelse.

4 Oppsummering

På bakgrunn av melding med forslag til utredningsprogram fra EØAS, innkomne merknader og egne vurderinger, har NVE fastsatt et utredningsprogram for den planlagte byggingen av Øystadmarka solkraftverk, se eget brev NVE ref. 202212255-28.

NVE understreker at informasjonen som kommer frem i en søknad etter energiloven med tilhørende utredninger basert på dette utredningsprogrammet vil utgjøre beslutningsgrunnlaget for NVEs konsesjonsavgjørelse sammen med de høringsinnspill vi mottar gjennom den offentlige høringen.

Vedlegg A – Sammenfatning av høringsuttalelser

NVE sendte meldingen på høring i brev av 19.08.2022, med frist for merknader satt til 15.10.2022. Søndre Land kommune fikk frist for merknader satt til 31.10.2022. Den offentlige høringen av meldingen ble kunngjort med to innrykk i Oppland Arbeiderblad og Norsk Lysingsblad.

Følgende fikk meldingen på høring direkte; Birdlife Oppland, Den Norske Turistforening, Den Norske Turistforening Gjøvik og Omegn, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) region Øst-Norge, Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarkssenter AS, Eidsiva Energi AS, Elvia AS, Forsvarsbygg, Forum for Natur og friluftsliv Hedmark, Friluftslivets Fellesorganisasjon, Friluftsrådene Landsforbund, Innlandet fylkeskommune, Land Riders MC, Lausgarda grendelag, Luftfartstilsynet, Mattilsynet, Meteorologisk institutt, Miljøstiftelsen Bellona, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, Naturvernforbundet i Hedmark, NHO Reiseliv, Nordre Hov og Lausgarda grunneierlag, Norges Jeger og Fiskerforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Skogeierforbund, Norges Televisjon AS, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Ornitologisk Forening avd. Oppland, Norskog, Rond o-lag, Skagerak Kraft AS, Skagerak Nett AS avd. Porsgrunn, Statens vegvesen, Statnett SF, Statsforvalteren i Innlandet, Søndre Land Bonde- og småbrukarlag, Søndre Land Bondelag, Søndre Land frivillighetssentral, Søndre Land idrettsråd, Søndre Land jeger og fiskerforening, Søndre Land kommune, Søndre Land og Fluberg skogeierlag, Søndre Land Viltlag, Viken Skog SA, WWF Norge AS og Zero Emission Resource Organisation AS.

Innkomne merknader

NVE mottok 13 høringsuttalelser til meldingen. Disse er sammenfattet under. EØAS har blitt forelagt de innkomne merknader fra forhåndsmeldingen og skriver til NVE at de synes disse i all hovedsak er saklige og relevante, og at de forventer at kommentarene hensyntas i utarbeidelsen av et konsekvensutredningsprogram.

Søndre Land Viltlag skriver i brev av 09.09.2022 at planområdet til solkraftverket ligger på eiendommer til folk som er medlemmer i Søndre Land Viltlag og som derved er disponibelt for deres forvaltning av jakt- og fiskeressurser. Viltlaget skriver at de selger rettigheter for jakt i området og at dette er en ressurs som kommer grunneierne til gode. De skriver at den skisserte planen, med en eventuell inngjerding, vil skape hindre for både folk og dyr og dermed store problemer for utøvelse av ordinær jakt i området. Videre skriver de at området deres er inndelt i soner og at sone 1 vil bli oppdelt og skape utfordringer for generell jakt og ferdsel, i tillegg til at trekkrutene til storvilt som elg og hjort vil bli forstyrret med etablering av solkraftverket. Søndre Land Viltlag har vansker for å akseptere omfanget av solkraftverket og ber om at deres negative syn på prosjektet blir ivarettatt i konsekvensutredningen.

Statsforvalteren i Innlandet deler sine innspill i et brev av 14.09.2022.

Myr: Statsforvalteren skriver at det innenfor planområdet er registrert både grunn og dyp myr og at det pågår en nasjonal satsing for å restaurere våtmark, herunder myr. Torvmyrer er viktige karbonlagre og inngrep gir økte klimagassutslipp. Myr har også betydning for vannlagring i nedbørsfelt. Statsforvalteren mener i hensyn til dette at inngrep i torvdannende myrer bør unngås. Statsforvalteren ber om at det tas hensyn til myrarealene og at man unngår å påvirke dem negativt og at vannhusholdningen holdes intakt. De viser også til at det i nydyrkingsforskriften er forbudt å nydyrke på myr.

Vassdrag: Statsforvalteren påpeker at det er en rekke vassdrag innenfor planområdet som de forutsetter blir hensyntatt i konsekvensutredningen.

Rødlistede arter: Statsforvalteren peker på at det er registrert rødlistede arter innenfor planområdet. En del av artene er tilknyttet eldre skog og noen av dem har en mer begrenset utbredelse. I tillegg er flere av artene sensitive for avskoging og grøfting. Huldretorvmose (EN), hønschauk (VU), veikstarr (VU),

bakkestarr (NT), skogjamne (NT), gubbeskjegg (NT) og sprikeskjegg (NT) er artene som Statsforvalteren nevner og ber om blir hensyntatt og ikke påvirket av tiltaket.

Fremmede arter: Hagelupin (SE) er en fremmed art som er registrert langsmed Skjølaasvegen, ifølge Statsforvalteren. De ber om at tiltaket ikke bidrar til spredning av denne arten.

Naturtyper: Statsforvalteren viser til at det innenfor og langsmed planområdet er registrert naturtyper både etter NiN-metodikken og DN-håndbok 13-metodikken. Etter førstnevnte metodikk er naturtypen rik gransumpskog (EN) registrert med lav kvalitet i 2021. Etter sistnevnte er naturtypen rik sump- og kildeskog med utformingen rikere gransumpskog registrert i 2019 og verdsatt til viktig (B). Statsforvalteren mener det er uheldig å bygge ned eller påvirke rødlistede naturtyper negativt, og ber om at det tas hensyn til de registrerte naturtypene.

Friluftsliv: Statsforvalteren skriver at det går en merket fotrute innenfor planområdet og at deler av denne kan bli påvirket av tiltaket.

Landskap: Statsforvalteren viser til Norges ratifisering av den europeiske landskapskonvensjonen og understreker at vektlegging av virkningene for miljø og landskap er viktig i alle tiltak. Statsforvalteren forventer at det settes krav om visualiseringer som viser nær- og fjernvirkning av planlagt utbygging i konsekvensutredningen.

Landbruk: Solkraftverket er tenkt etablert i et skogsområde hvor det er flere som har beiterett, noen av disse med storfe på beite. Statsforvalteren ber om at konsekvensene for de som har beiterett blir vurdert nærmere.

Nydyrking: Planområdet skal nydyrkes. Statsforvalteren forstår det slik at dette skal behandles som en egen sak. Idet området først er nydyrket, vil etablering av solkraftverket skje på dyrket mark. Statsforvalteren betegner dette som problematisk og mener en slik arealbruk må vurderes om å være i tråd med Norges jordvernpolitikk.

Arealbruk – bærekraft – alternativvurderinger: Statsforvalteren forventer at det gjøres alternativvurderinger. På generelt grunnlag mener statsforvalteren det er uheldig om store nye utmarksarealer skal tas i bruk til solkraftanlegg og ber om at det ses på andre mulige arealer på allerede utbygde områder som på tak og parkeringsplasser.

Klimagassutslipp: Statsforvalteren forventer at det gjøres et klimaregnskap ved at arealet omdisponeres fra skogsområder til grasproduksjon og innmarksbeite.

KU-metodik: Statsforvalteren viser til Miljødirektoratets veileder om konsekvensutredninger for klima og miljø M-1941 og skriver at denne er ment å bidra til en riktig vurdering av virkning på klima og miljø.

Elvia AS skriver i brev av 03.10.2022 at endelig installert effekt på solkraftverket vil være avgjørende for hva slags nettløsning som er mest optimal. Videre skriver de at nettkapasiteten i området som helhet er anstrengt og at dette spesielt gjelder begrensinger i transformeringskapasiteten mellom transmisjonsnettet og regionalnettet, og at dette må avklares før tiltaket meddeles konsesjon.

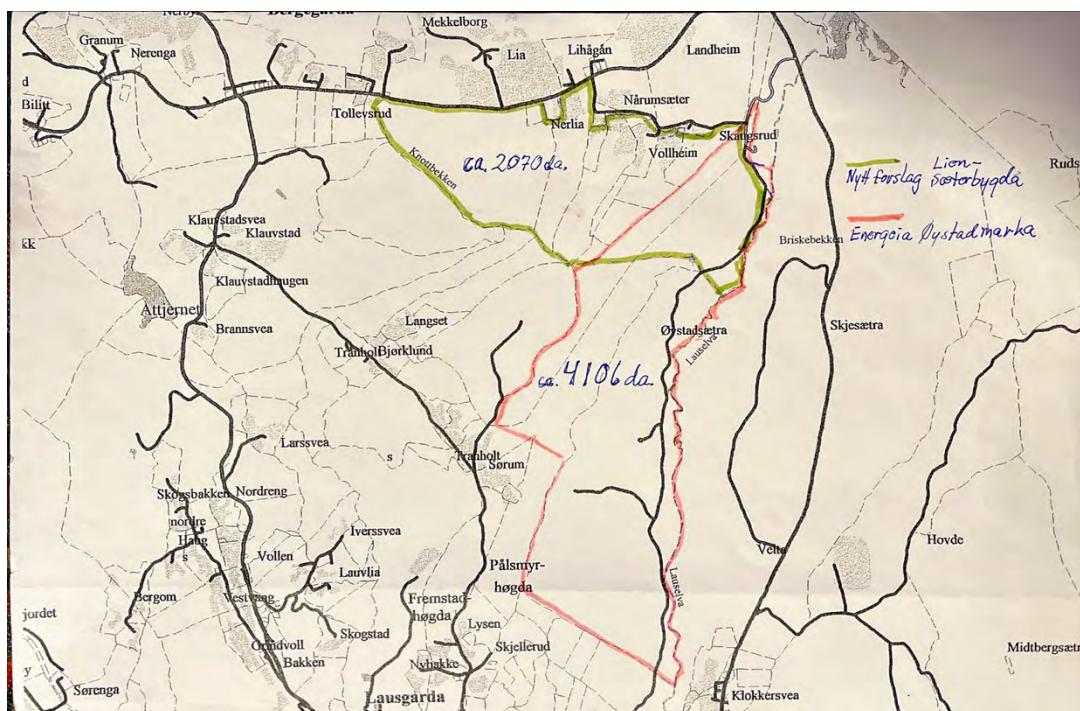
Videre skriver Elvia at det er de som er anleggskonsesjonær for 132 kV-regionalnettet i området og at hvis det er behov for endringer i 132 kV-nettet må det komme frem av konsekvensutredningen. Dette må planlegges med fleksible og driftssikre løsninger og T-avgreininger bør unngås.

Elvia mener det med kraftproduksjon av denne størrelsen er viktig at tiltakshaver gjennomfører nettanalyser av hvordan solcelleparken påvirker kraftsystemet, både under normaldrift og i feilsituasjoner. Det eksisterer ikke solkraftverk på denne størrelsen tilknyttet Elvia sitt nett per i dag og Elvia mener tiltakshaver bør innhente erfaringsdata fra lignende prosjekter som belyser hvordan solkraft påvirker spenningsforhold og andre relevante tema. Elvia mener dette må spesifiseres som et punkt i utredningsprogrammet.

Videre mener Elvia at tiltakshaver må avklare uklarheter med hensyn til funksjonskrav med systemansvarlig, der dette kan påvirke den omsøkte tekniske løsningen. Dette kan for eksempel være omfang av kabel inne i planområdet som vil gi økt ladetelse. Elvia forutsetter at tiltakshaver installerer nødvendig kompensering for dette inne i planområdet. Elvia mener at dersom tiltakshaver er kjent med andre planer om produksjon, så bør nettilknytningen av disse samordnes med Øystadmarka så langt det lar seg gjøre. Elvia skriver at de som hovedregel ikke tar eierskapet for produksjonsradialer. Disse forutsetter de inkludert i anleggskonsesjonen for selve tiltaket.

Statens vegvesen skriver i brev av 07.10.2022 at de har blitt informert av Statsforvalteren i Innlandet om at tiltakshaver skal gjennom en konsekvensutredning før en eventuell reguleringsplan varsles. Som forvalter av riksveg på vegne av staten og som statlig fagmyndighet med sektoransvar innen vegtransport, minner Statens vegvesen på veglovens bestemmelser om at søknadsplikt ang. byggegrenser, avkjørsler m.m. er gjeldende. Dersom Øystadmarka AS etter konsekvensutredning kan søke konsesjon for solkraftverket, forventer Statens vegvesen en normal omreguleringsprosess.

Jaktfelt sone 1 Søndre Land viltlag skriver i et brev av 10.10.2022 at det foreliggende prosjektet vil resultere i at et titalls krysningspunkt for storvilt over Lausgardselva vil bli sperret. De skriver også at grunneierne har om lag dobbelt så høye inntekter av den produktive skogen og uttak av småvilt og storvilt, sett opp mot hva de oppnår med etablering av solkraftverk. Viltlaget foreslår å flytte det foreslåtte anlegget lengre nord til et alternativt areal hvor det allerede er dyrket mark.

Figur 1: Kart over tiltaksområdet samt Jaktfelt sone 1 Søndre Land viltlags foreslåtte alternativ.

Mattilsynet skriver i brev av 11.10.2022 at de gir følgende innspill til en konsekvensutredning tilknyttet deres sektorområder.

Drikkevann: Dersom det er drikkevannskilder i området må disse kartlegges og hensyntas. Drikkevannsforskriften sier at det ikke er tillatt å forurense drikkevannskilder. Dersom området er nedslagsfelt til drikkevannskilder, må aktivitetene i området ta hensyn til dette.

Plantehelse: Lov om plantehelse stiller krav om at det må tas hensyn til plantehelse og spredning av planteskadegjørere. Dette særlig i forbindelse med anleggsarbeid og flytting av masser.

Fiskehelse/fiskevelferd: Det må kartlegges om det er vann eller vassdrag i området som ved endringer kan føre til spredning av fiskesykdommer, eks. krepepest.

Birdlife Oppland skriver i brev av 14.10.2022 at de nordøstre deler av planområdet som ligger mellom Fv. 247 og Gåssjøen tar del i et meget viktig fugleområde, spesielt for vannfugl. De skriver at det langs utløpselva mot Sevalstjern har vært hekkebestand av den utrydningstruede vierspurven og at det ikke kan utelukkes at det fremdeles finnes forekomst her. Birdlife informerer om at vierspurven er en av elleve fuglearter som i den nye rødlisten står oppført som kritisk truet (CR) og at Gåstjernet også inntil nylig har vært hekkeplass for hettemåke og vipe, som også er klassifisert som kritisk truet.

Videre skriver Birdlife at i tillegg til disse tre artene, så inneholder det samme området minst 11 andre arter som er oppført på rødlisten, hvorav flere av disse er hekkende. Birdlife mener dette gjør at området mellom Fv. 247 og Gåstjern må holdes fri for inngrep og dermed holdes utenom de planene som er lagt frem.

Til slutt skriver Birdlife at de mener solkraftverk tilhører de mer skånsomme tiltakene for utbygging av kraft og at hvis det blir tatt tilstrekkelig hensyn til miljøverdier i området, så stiller de seg ikke avvisende til videre arbeid med planene.

Statnett SF skriver i et brev av 14.10.2022 at de i forbindelse med meldinger for nye produksjonsanlegg kommer med en overordnet oversikt over ledig nettkapasitet og et grovt anslag på hvilke nettanlegg som eventuelt vil være nødvendig å bygge samt mulige tilknytningspunkter. Dette gjør de basert på eksisterende kunnskap og uten spesifikk utredning.

Basert på lokasjon og de tre alternativene for nettilknytning som er nevnt i meldingen vil tilknytningen til transmisjonsnettet være via 300/132 kV transformatorene i Vardal, Vang og Minne stasjon, da regionalnettet driftes samlet mellom disse stasjonene i dag. Vardal stasjon er nærmest plassert, og ble bygd som et forenklet og midlertidig anlegg i 1966. Det er kun én gammel transformator i stasjonen med lav kapasitet. Det er liten, eller ingen ledig transformorkapasitet for ny produksjon i dagens stasjon.

Statnett skriver at de planlegger å fornye Vardal stasjon og øke transformeringskapasiteten ved å bygge en ny stasjon, Skyberg. De forventer at ny stasjon settes i drift 2026, avhengig av når de får konsesjon. Dette vil gi økt kapasitet og legge til rette for tilknytning av ny produksjon. Videre er de i gang med å planlegge oppgradering av den ene ledningen mellom Fåberg og Oslo. Tiltaket er utløst av dårlig tilstand på 300 kV Ulven – Fåberg, men vil også gi økt overføringskapasitet mellom Lillehammer og Oslo. Dagens Ulven – Fåberg vil da bli sanert. Dagens Vardal stasjon tilknyttet den gamle Fåberg – Ulven. Ny stasjon koordineres med ny ledning. Ledningsprosjektet vil kunne ha ledetid på ti år, muligens mer.

Videre skriver Statnett at hvis kunden skal knytte seg til hos andre netteiere enn Statnett, så skal den lokale netteieren henvende seg videre til Statnett på vegne av sluttkunden for å avklare kapasiteten i transmisjonsnettet. Statnett oppfordrer til å starte denne prosessen tidlig.

Det er foreløpig ikke vurdert hvor mye ny produksjon planlagte netttiltak legger til rette for. Statnett er klar over at det eksisterer andre planer om ny produksjon i området. I den nye stasjonen vil det være mulig å sette inn flere transformatorer for å øke kapasiteten ytterligere, hvis ønsket uttak er større enn det som ny stasjon legger til rette for. Det som utløses av ny produksjon eller nytt forbruk må vurderes om å være gjenstand for anleggsbidrag.

Tiltakshaver beskriver i meldingen at de i tilknytning til konsesjonssøknaden for solkraftverket også ønsker å søke konsesjon for anlegg for midlertidig lagring av elektrisk energi, ved bruk av batteri. Hvilken betydning dette har for tilknytningen og behov for tiltak mener Statnett må vurderes i en driftsmessig forsvarlig analyse iht. prosessen for tilknytning. En foreløpig kommentar er at det kan vurderes bli knyttet til med vilkår om produksjonsbegrensning, dersom det skulle være mulig.

Anleggenes funksjonsegenskaper er gjenstand for offentlig rettslig vedtak av systemansvarlig iht. forskrift om systemansvaret § 14. Anleggene tillates ikke idriftsatt uten slikt vedtak, ref. veiledning gitt på Statnetts nettsider. Konesjonær har ansvaret for å avklare anleggenes funksjonalitetsegenskaper før anleggene settes i bestilling, det vil si i god tid før planlagt idriftsettelse.

Søndre Land og Fluberg skogeierlag og Viken Skog SA skriver i brev av 14.10.2022 at det er viktig at utredningen vurderer tiltakets påvirkning av produktiv skog og skogbrukets verdiskapning og produksjonsevne. De henviser til at tiltakshaver viser til nasjonale føringer for å hindre nedbygging av jordbruksarealer og skriver at det også finnes tilsvarende nasjonale og regionale føringer på at avskoging og nedbygging av skog skal begrenses så mye som mulig. Skogeierlaget viser her til Regjeringens «Hurdalsplattform» og tiltaksplan for skog- og tresektoren i Innlandet «Skogen – Innlandet grønne gull» utgitt av Statsforvalteren i Innlandet og Innlandet fylkeskommune. De anser at prosjektet medfører omfattende inngrep med hensyn til avskoging og tilhørende negativ påvirkning av et område med hovedsakelig produktiv skog.

Skogeierlaget og Viken Skog SA stiller spørsmål til tiltakshavers prosjektering om at tiltaket vil være tilnærmet klimanøytralt. Denne prosjekteringen mener de baserer seg på at grasproduksjonen på planområdet blir høstet og utnyttet fullt ut, noe som de mener er lite realistisk da kjøttproduksjonen i Norge er strengt regulert og i stor grad preget av overproduksjon. De ber om at konsekvensutredningen grundig vurderer tiltakets påvirkning på utslipp og binding av CO₂ og mener det må legges til grunn netto utslipp fra avskogingen samt fravær av årlig binding av CO₂ fra den skogen som i dag står i området. De skriver videre at klimautslippet fra avskogingen vil måtte medregnes i det nasjonale utslippsregnskapet innenfor LULUCF-området. De ber om at dette vurderes ut fra konsekvensene dette kan eller vil ha for årlig hogstkvantum og for andre områder som inngår i EUs skog- og arealbruksregelverk (LULUCF).

I tillegg stiller de spørsmål til at tiltakshaver legger til grunn at prosjektet ikke krever omregulering i og med at kraftproduksjonen er tenkt gjennomført i kombinasjon med jordbruk. Denne forutsetningen mener de er gjort på sviktende grunnlag og at det må legges til grunn at det primære formålet for området er kraftproduksjon, noe som de mener innebærer at område må omreguleres fra LNF til område for kraftproduksjon.

Til slutt ber de om at utredningen vurderer hvordan solkraftverket vil påvirke verdiskaping og sysselsetting for skogbruk. Skogeierlaget ber tiltakshaver om å vurdere andre muligheter enn bruk av produktiv skog for det formålet som er planlagt.

Naturvernforbundet skriver i et brev av 15.10.2022 at de tidligere har stilt seg positive til å få erfaring med kombinasjon av energiproduksjon og landbruksvirksomhet. Når det nå legges frem planer om flere nye solkraftverk med mer eller mindre samme konsept, finner de grunn til å komme med noen spørsmål og forbehold.

Klimaregnskap: Naturvernforbundet viser til meldingen fra tiltakshaver som inneholder en beregning om at energiregnskapet blir positivt om ca. ett års drift. Naturvernforbundet ønsker at meldingen også hadde inneholdt en gjennomgang av materialutvinning, produksjonsprosesser og utslipp av klimagasser, i tillegg til leverandørenes etiske standard, arbeidsforhold mv.

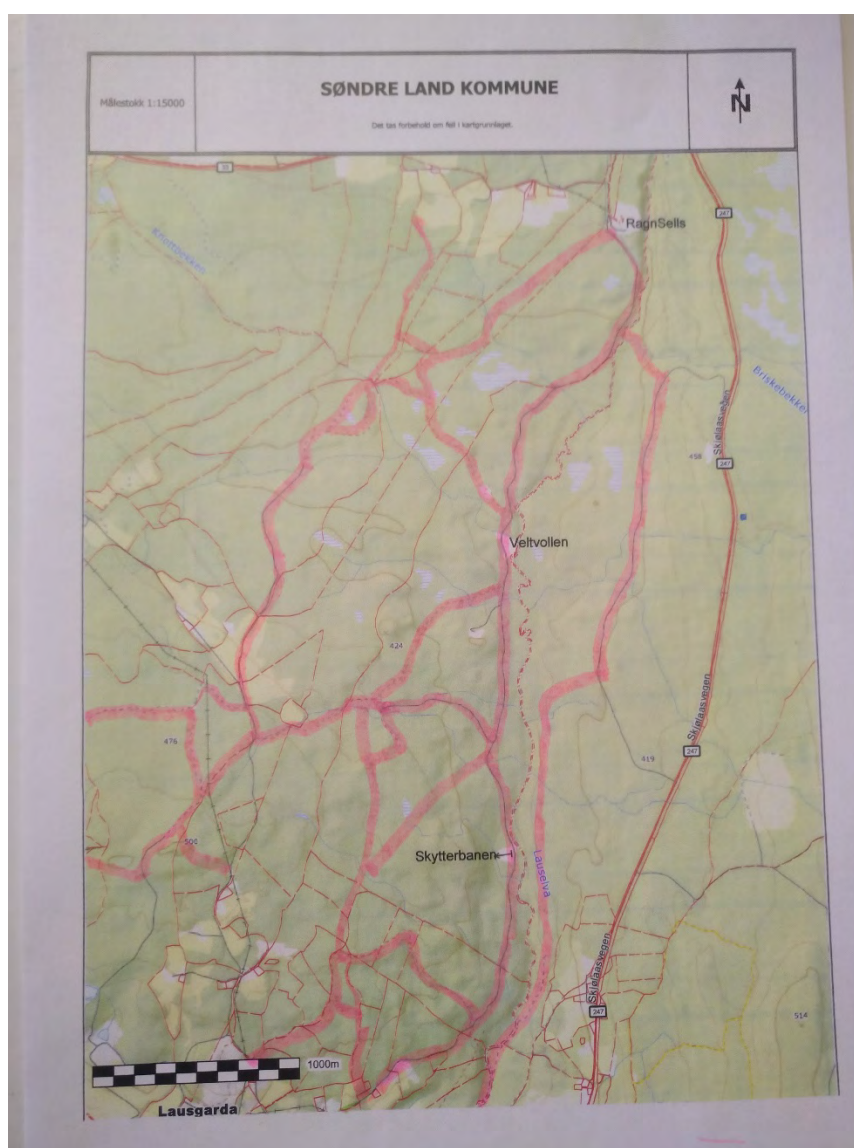
Naturvernforbundet ser også behovet for et mer omfattende klimaregnskap for det planlagte solkraftverket på Øystadmarka. De viser til at prosjektet innebærer nedhugging av betydelige mengder skog av ulik bonitet, omfattende bearbeiding av grunnen med både fjerning og pålegging av topplaget, planering, fjerning av stubber og nedgravning av stein. Naturvernforbundet ber om at klimautslippet fra anleggsfasen og avskoging blir tatt med i et slikt klimaregnskap.

Behov for innmarksbeite for sau: Naturvernforbundet ser behov for klargjøring når det kommer til hvor mye behov det er for innmarksbeite i regionen. I og med at utnytting av utmarksbeite ofte framholdes som en av få muligheter for lønnsomt jordbruk i mer marginale områder, ønsker

Naturvernforbundet at en vurderer om utstrakt utbygging av kombinasjonsbruk av solkraftverk og innmarksbeite kan føre til fortrenging av sauehold der det er færre muligheter for å drive lønnsomt jordbruk.

Behov for overordnet plan: Naturvernforbundet savner en overordnet plan for hvor mye skog og utmark det er planer om skal dyrkes og omgjøres til energiproduksjon. En slik plan mener de også myndigheter på ulike nivå må forholde seg til.

Vidar Sveen skriver i en epost av 16.10.2022 at den planlagte utbyggingen vil berøre hans families nyetablerte bedrift som tilbyr befolkningen turer med hest og hundespenn i dette området. Hvis solkraftverket blir etablert ut fra foreliggende plan forteller de at de vil miste opparbeidede løyper som de har brukt og vedlikeholdt i flere år. Sveen håper å ha dialog med utbygger slik at nye alternative løyper og traseer kan bli bygget.

Figur 2: Kartet fra Vidar Sveen m/fam viser opparbeidede løyper og traseer som de har vedlikeholdt og som de vil kunne miste ved etablering av tiltaket.

Innlandet fylkeskommune skriver i brev av 19.10.2022 at de forventer at vurderinger etter naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn i konsekvensutredningen, og at utbygging ikke skal skje på bekostning av eventuelle viktige naturverdier. Fylkeskommunen mener det er viktig å vurdere om tiltaket får vesentlig innvirkning på også ikke-truede, høstbare arter.

Fylkeskommunen skriver at myrområder i størst mulig grad bør skjermes fra inngrep og at konsekvenser for hjortevilt bør utredes, både med tanke på tap av leveområder og eventuelle barrierer for trekk. De har ikke kjennskap til viktige beite- og trekkområder for hjortevilt i arealene som er foreslått. Ifølge fylkeskommunen er det relativt få påkjørsler av elg og rådyr øst for det foreslåtte planområdet, men at det er en større andel i nord langs Fv. 33 og at det derfor er grunn til å anta at det kan være noe vilttrekk gjennom planområdet. Fylkeskommunen støtter at tap av jaktmuligheter utredes og viser til at dette har flere aspekter ved seg, blant annet økonomisk, rekreasjonsmessig og i rekrutteringsøyemed. Videre ber de om at virkninger for fugl bør belyses, særlig med tanke på ledningsnett som blir liggende over bakken og gjerder rundt kraftverket.

Vannmiljø: Fylkeskommunen ser at påvirkning på fisk er nevnt i forslag til utredningsprogram, men skriver at de savner utredning på hvordan tiltaket vil påvirke vassdrag mer generelt. Fylkeskommunen mener en beskrivelse av eventuell påvirkning på aktuelle vannforekomster både i anleggs- og driftsfasen må inngå i utredningsprogram, og at vurderingen må ta utgangspunkt vannforskriften §§ 4-6. Fylkeskommunen mener det derav må vurderes om tiltaket vil påvirke den økologisk og kjemiske tilstanden i vannforekomstene, og om tiltaket medfører at miljømålet ikke nås eller at tilstanden forringes. Om det er behov for fysiske inngrep i vassdrag, må dette komme klart frem i plandokumentene.

Myr: Det er flere myrer innenfor planlagt område for nydyrking og solkraftverk, både grunne og dype. Fylkeskommunen ber om at konsekvensene av nydyrking/solkraftverk i nærhet av myrområdene burde vurderes, da en slik nydyrking av skogsområder i nærheten av myr trolig har en påvirkning på området som helhet. Dette kan ha konsekvenser for fugl, pattedyr, insekter og planter i området.

Klimagassutslipp: Fylkeskommunen ber om at endringer i klimagassutslipp, som konsekvens av arealbruksendringer fra skog til grasproduksjon/beite, beregnes nærmere. Fylkeskommunen foreslår at Miljødirektoratets beregningsverktøy benyttes og viser til malen ved navnet «arealbruksendringer».

Samferdsel: Samferdselsavdelingen i fylkeskommunen forutsetter at det gjøres tilstrekkelige trafikale og trafiksikkerhetsmessige vurderinger. Nødvendige tiltak på og langs fylkesveg må gjennomføres før prosjektet igangsettes. Kostnader knyttet til nødvendige utbedringer på fylkesvegnettet som følge av prosjektet, må dekkes av tiltakshaver.

I henhold til KU-programmet skal det redegjøres for hvordan transport knyttet til realisering av tiltaket er tenkt gjennomført og aktuelle traseer for adkomstvei beskrives og vises på kart. Fylkeskommunen minner om veglovens bestemmelser om søknadsplikt ang. byggegrenser, avkjørsler mv. gjelder så lenge området ikke inngår i reguleringsplan. Nye adkomster eller utvidet bruk av eksisterende adkomster fra fylkesveg skal derfor godkjennes av Samferdselsavdelingen i Innlandet fylkeskommune. Adkomster fra fylkesveg skal utføres i samsvar med Statens vegvesen sin håndbok N100. Det er viktig at det vurderes trafikale konsekvenser av transporten, ikke bare i umiddelbar nærhet til tiltaksområdet, men også utover i vegnettet.

Videre skal det gjøres vurdering av hvordan utbygging og omdisponering av arealer kan påvirke avrenning. Nydyrking av store arealer kan medføre endring i avrenningen fra området. Det må utredes om dette vil medføre behov for utbedring av drenering under og langs fylkesveg. Nødvendige tiltak må gjennomføres før igangsetting av prosjektet. Samferdselsavdelingen i Innlandet fylkeskommune skal ha byggeplaner for tiltak som berører fylkesveg oversendt i god tid før gjennomføring, og tiltak skal avklares med fylkeskommunen før igangsetting.

Kulturminner og kulturlandskap: Området der det planlegges solkraftverk og nydyrking består av småkupert terreng og myrer i et sørøstvendt skogområde.

Innenfor arealet er det foreløpig ikke opplysninger om automatisk fredede kulturminner i fylkeskommunens arkiv. Fylkeskommunen forklarer at dette mest sannsynlig henger sammen med at det ikke er utført kulturminneregistreringer i området. De skriver at det i jordbruksnære skogsområder ikke er uvanlig å finne kulturminner tilknyttet utmarksbruk.

Videre skriver de at Øystadseter ligger nord i området og at seterstølen og kulturmiljø rundt denne setra bør ligge mest mulig uberørt. Solkraftverket bør ligge i tilstrekkelig avstand til seterstølen. Det kan være rydningsrøyser etter gammelt marginalt jordbruk i området. To førreformatoriske rydningsrøyslokaliteter er registrert i nærområdene. Det nærmeste ligger på Fremstadhøgda (id 9528) bare ca. 550 m vest for tiltaksområdet. Det andre automatisk freda førreformatoriske rydningsrøysfelt ligger på gården Hævop (id 213593), 3,6 km mot nordvest.

Andre vanlige kulturminner tilknyttet utmarka er kullgroper, kullmiler, jernvinneanlegg, tjæremiler, fangstgroper m.m. Det kan ikke utelukkes at disse skjuler seg i utmarka i tiltaksområdet.

Fra nyere tid har kommunen registrert et krigsminne i form av et flyslipp på Innersetmyra (id 270559) i øst, Hasvaldammen (id 270224), et teknisk industrielt kulturminne i sørvest, og en slåtteng med løe (id 270209) rett vest.

Søndre Land kommune skriver i brev av 28.10.2022 at de er positive til tiltaket i det planlagte området. Dette er begrunnet med at tiltaket viser evnen til å utnytte fornybar, grønn energi i praksis og tilstøtende områder som er under regulering vil ha behov for betydelig mengder kraft. Kommunen viser her til Raufoss Industripark Vest, Hasavalsætra med 982 dekar som er prosjektert for batterifabrikk og potensiale for opp til 2 000 kompetansearbeidsplasser og utvikling av industriområdet Hasavalsætra på 321 dekar. Kommunen er også positiv med tanke på at prosjektet ligger tett på trafostasjoner og kraftlinjer og at det bidrar til økt energitilgang.

Formannskapet i kommunen har også vedtatt en rekke tema og spørsmål som de mener bør gå inn som del av konsekvensutredningen.

Skogbruk: Kommunen ber om utredning av omdisponering av alternativt areal der skogloven ikke skal gjelde. Konsekvensene av omdisponering av skog på tap av arealer. Arealfordeling mellom skog og jordbruksareal bør kvantifiseres.

Jakt og friluftsliv: Kommunen mener det bør fremgå avbøtende tiltak med tilstrekkelig antall og bredde på korridorer for ferdsel, vilt, beitedyr mv. Vurdering av buffersoner som avbøtende tiltak for å ta vare på eksisterende stier og fortsatt adkomst og bruk av Veltevollen.

Nydyrking: Kommunen viser til at EØAS vil søke om nydyrking av skogsmark til overflatedyrka jord. Kommunen spør om hva slags kvalitet på jordsmonnet en kan forvente etter en slik nydyrkingsmetode. De ber også om at det utredes bruk av stedege flora som alternativ til tilsåing som blomstereng.

Landskapet: Kommunen ber om utredning og visualisering av barrierevirkningen av tiltaket i influensområdet, som dekker pågående planer fra Sevald Skog i nord-øst til Randsfjorden i vest.